

Силабус
освітнього компоненту
(за вибором здобувачів освіти)

Соціологія і психологія праці

Назва дисципліни:	Соціологія і психологія праці
Рівень вищої освіти:	другий (магістерський)
Галузь знань:	07 «Управління та адміністрування»
Спеціальність:	073 «Менеджмент»
Освітньо-професійна (освітньо-наукова) програма:	Менеджмент організацій і адміністрування Логістичний менеджмент
Сторінка курсу в Moodle:	
Рік навчання:	1
Семестр:	2 (весняний)
Обсяг освітнього компоненту	4 кредити (120 годин)
Форма підсумкового контролю	залік
Консультації:	за графіком
Назва кафедри:	кафедра менеджменту
Мова викладання:	українська
Керівник курсу:	Водолажська Тетяна Олександрівна, к.е.н., доцент
Контактний телефон:	+380674222950
E-mail:	tatyana.vodolazhska@gmail.com

Короткий зміст освітнього компоненту:

Метою є оволодіння здобувачами вищої освіти системою компетентностей (знань, прикладних умінь та навичок), необхідних для здійснення професійної діяльності з питань соціальної взаємодії, співробітництва та розв'язання конфліктів у трудових колективах в сучасних умовах.

Предмет: соціально-психологічні закономірності і форми прояву цих закономірностей у трудових колективах.

Основними завданнями вивчення навчальної дисципліни є:

- вивчення та узагальнення основних теоретичних положень сучасної соціології та психології праці, а також напрямків їх практичного застосування в теперішніх умовах;
- оволодіння способами і методами управління соціальним розвитком колективу, аналізу міжособистісних відносин, удосконалення психологічного клімату в колективі, прогнозування психологічних процесів в трудових колективах;
- формування професійної компетентності фахівців щодо сучасного практичного психологічного мислення як важливої складової частини мислення керівника;
- набуття навичок психологічної саморегуляції та вміння спілкування з людьми;
- формування у майбутніх фахівців навичок пошуку оптимальних рішень психологічних питань, а також готовності майбутнього керівника до їх прийняття.

Передумови для вивчення освітнього компоненту:

дисципліна вивчається після вивчення дисциплін економічного напрямку.

Компетентності, яких набуває здобувач:

Загальні компетентності:

1. Здатність застосовувати знання при вирішенні практичних ситуацій, пов'язаних із соціальною взаємодією та співробітництвом персоналу.
2. Здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу при прийнятті управлінських рішень стосовно трудового колективу.
3. Здатність виявляти проблеми і знаходити їх рішення у нестандартних ситуаціях в контексті ділових та особистісних відносин.
4. Здатність реалізовувати ефективні прийоми соціально-психологічного впливу, коректної саморегуляції.
5. Здатність прогнозувати тенденції розвитку соціальних процесів у майбутньому.

Спеціальні (фахові) компетентності:

1. Здатність використовувати сучасні методи збору, обробки та інтерпретації наукової інформації.
2. Знання теорії та практики організації і проведення соціологічних досліджень в галузі праці і трудових колективів.
3. Вміння визначати тип темпераменту особистості.
4. Здатність здійснювати планування ділової кар'єри та соціального розвитку персоналу.
5. Знання дієвих методів та способів запобігання конфліктів.
6. Вміння застосовувати сучасні методи оцінки персоналу та оцінювати його індивідуальні, особистісні, ділові, організаторські і професійні якості та компетентності.

Результати навчання відповідно до освітньої програми:

1. Демонструвати навички взаємодії, лідерства, командної роботи.
2. Демонструвати здатність діяти соціально відповідально і громадсько свідомо на основі етичних міркувань (мотивів), повагу до різноманітності та міжкультурності.
3. Демонструвати навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, бути критичним і самокритичним.
4. Демонструвати здатність використовувати різні методи проведення соціологічних досліджень.
5. Демонструвати навички визначення причин конфліктів та обґрунтування способів і методів вирішення конфліктних ситуацій.
6. Мати навички складання планів соціального розвитку колективу.
7. Демонструвати знання та вміння оцінювання рівня згуртованості трудового колективу.
8. Мати навички обґрунтування дієвих інструментів, методів та способів запобігання конфліктів.
9. Демонструвати здатність встановлювати тип темпераменту особистості

Тематичний план

№ теми	Назва тем (ЛК, ЛР, ПР, СЗ, СР)	Кількість годин	
		очна	заочна
1	ЛК Поняття про дисципліну «Соціологія та психологія праці»	4	1
	СР Роль праці в розвитку людини і суспільства	9	13
2	ЛК Соціально-психологічні аспекти особистості	4	1
	ПР Визначення типу темпераменту особистості	2	1
	СР Мотиви поведінки особистості	9	13
3	ЛК Підприємство як складна соціальна система	4	1
	ПР Оцінка морально-психологічного клімату трудового колективу	2	1
	СР Трудова дисципліна у колективі	9	13
4	ЛК Соціологічні дослідження	4	1
	ПР Проведення соціологічного дослідження	2	1
	СР Соціометричні методи збору інформації	9	13
5	ЛК Соціальні норми та нормативи	4	1
	ПР Характеристика соціальних норм	2	1
	СР Ознаки соціальних норм	9	13
6	ЛК Конфлікти у трудовому колективі	4	1
	ПР Вирішення конфліктних ситуацій	2	1
	ПР Визначення причин конфліктів	2	1
	СР Методи та способи запобігання конфліктів	9	13
7	ЛК Ділова кар'єра	4	1
	ПР Побудова ділової кар'єри працівників	2	1
	СР Оцінка потенціалу працівника	9	13
8	ЛК Оцінка персоналу	4	1
	ПР Оцінка згуртованості колективу	2	1
	СР Соціальний розвиток колективу	9	13
Разом	ЛК	32	8
	ПР (ЛР, СЗ)	16	8
	СР	72	104

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (за наявності): не передбачене.

Методи навчання:

1) словесні:

1.1 традиційні: лекції, пояснення, розповідь тощо;

1.2 інтерактивні (нетрадиційні): проблемні лекції, дискусії тощо;

2) наочні: метод ілюстрацій, метод демонстрацій

3) практичні:

3.1 традиційні: практичні заняття, семінари;

3.2 інтерактивні (нетрадиційні): ділові ігри, тренінги, семінари-дискусії, «круглий стіл», аналіз реальних проблем, метод мозкової атаки.

Система оцінювання та вимоги:

Конкретизація, деталізація критеріїв та системи оцінювання з урахуванням специфіки освітнього компоненту здійснюється на основі загальних критеріїв, наведених у СТБНЗ 7.1-02:2018 «Положення про організацію освітнього процесу в ХНАДУ» (https://www.khadi.kharkov.ua/fileadmin/P_Ychebotdel/norm_dok/stvnz_7_1_02.pdf) та

Поточна успішність

1 Поточна успішність здобувачів за виконання навчальних видів робіт на навчальних заняттях і за виконання завдань самостійної роботи оцінюється за допомогою п'ятибальної шкали оцінок з наступним перерахуванням у 100-бальну шкалу.

2 Оцінювання поточної успішності здобувачів вищої освіти здійснюється на кожному практичному занятті (лабораторному чи семінарському) за п'ятибальною шкалою («5», «4», «3», «2», «1») і заносяться у журнал обліку академічної успішності:

– «відмінно» («5»): здобувач бездоганно засвоїв теоретичний матеріал, демонструє глибокі знання з відповідної теми або навчальної дисципліни, основні положення;

– «добре» («4»): здобувач добре засвоїв теоретичний матеріал, володіє основними аспектами з першоджерел та рекомендованої літератури, аргументовано викладає його; має практичні навички, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або при аналізі практичного;

– «задовільно» («3»): здобувач в основному опанував теоретичні знання навчальної теми, або дисципліни, орієнтується у першоджерелах та рекомендованій літературі, але непереконливо відповідає, плутає поняття, невпевнено відповідає на додаткові питання, не має стабільних знань; відповідаючи на питання практичного характеру, виявляє неточність у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутньою професією;

– «незадовільно» («2», «1»): здобувач не опанував навчальний матеріал теми (дисципліни), не знає наукових фактів, визначень, майже не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутнє наукове мислення, практичні навички не сформовані.

3 Під час оцінювання поточної успішності враховуються всі види робіт, передбачені навчальною програмою. Здобувач вищої освіти має отримати оцінку з кожної теми.

3.1 Лекційні заняття оцінюються шляхом визначення якості виконання конкретизованих завдань.

3.2 Практичні заняття оцінюються якістю виконання контрольного або індивідуального завдання, виконання та оформлення практичної роботи.

3.3 Лабораторні заняття оцінюються якістю виконання звітів про виконання лабораторних робіт.

3.4 Семінарські заняття оцінюються якістю виконання індивідуального завдання/реферату.

4 Підсумковий бал за поточну діяльність визнається як середньоарифметична сума балів за кожне заняття, за індивідуальну роботу, поточні контрольні роботи за формулою:

$$K^{поточ} = \frac{K1 + K2 + \dots + Kn}{n},$$

де $K^{поточ}$ – підсумкова оцінка успішності за результатами поточного контролю;

$K1, K2, \dots, Kn$ – оцінка успішності n -го заходу поточного контролю;

n – кількість заходів поточного контролю.

Оцінки конвертуються у бали згідно шкали перерахунку (таблиця 1).

Таблиця 1 – Перерахунок середньої оцінки за поточну діяльність у багатобальну шкалу

4-бальна шкала	100-бальна шкала	4- бальна шкала	100-бальна шкала	4- бальна шкала	100-бальна шкала	4- бальна шкала	100- бальна шкала
5	100	4,45	89	3,90	78	3,35	67
4,95	99	4,4	88	3,85	77	3,3	66
4,9	98	4,35	87	3,80	76	3,25	65
4,85	97	4,3	86	3,75	75	3,2	64
4,8	96	4,25	85	3,7	74	3,15	63
4,75	95	4,20	84	3,65	73	3,1	62
4,7	94	4,15	83	3,60	72	3,05	61
4,65	93	4,10	82	3,55	71	3	60
4,6	92	4,05	81	3,5	70	від 1,78 до 2,99	від 35 до 59
						повторне складання	
4,55	91	4,00	80	3,45	69	від 0 до 1,77	від 0 до 34
4,5	90	3,95	79	3,4	68	повторне вивчення	

Поточний контроль реалізується у формі опитування, експрес-контролю, контролю засвоєння навчального матеріалу, правильності виконання практичних завдань та розрахунків, у тому числі запланованих на самостійне опрацювання, захист індивідуального завдання (есе, реферату тощо).

Здобувач накопичує бали протягом семестру за виконання завдань, виступи на заняттях, участь у дискусіях, а також за виконання контрольних робіт (таблиця 2).

Таблиця 2 – Розподіл балів з дисципліни за 100-бальною шкалою

Види робіт	T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	Оцінка в балах
Виступ, участь у дискусії на лекційних заняттях	5	5	5	5	5	5	5	5	40
Захист практичних робіт	5	5	5	5	5	5	5	5	40
Індивідуальна самостійна робота (підготовка пре- зентації, есе, реферату)	10				10				20
Сума балів за ЛК, ПР, СР									100
Контрольна робота 1	100				-				100
Контрольна робота 2	-				100				100
Середньоарифметична оцінка поточного контролю									100

Підсумкове оцінювання

1 Підсумковий контроль знань здобувачів з навчальної дисципліни здійснюється у формі заліку.

2 Здобувач вищої освіти отримує залік з дисципліни за результатами поточного оцінювання. Середня оцінка за поточну діяльність конвертується у бали за 100-бальною шкалою, відповідно до таблиці перерахунку (таблиця 1).

Здобувачі вищої освіти, які мають середню поточну оцінку з дисципліни нижче ніж

«3» (60 балів), на останньому занятті можуть підвищити свій поточний бал шляхом складання тестів з дисципліни.

3 Умовою отримання заліку є:

- відпрацювання всіх пропущених занять;
- середня поточна оцінка з дисципліни не нижче «3» (60 балів).

4 Результат навчання оцінюється:

- за двобальною шкалою (зараховано/не зараховано) згідно з таблицею 3;
- за 100-бальною шкалою (для диференційованого заліку) відповідно до таблиці 4.

Таблиця 3 – Шкала переведення балів у національну систему оцінювання

За 100-бальною шкалою	За національною шкалою
від 60 балів до 100 балів	зараховано
менше 60 балів	не зараховано

Таблиця 4 – Шкала оцінювання знань здобувачів за результатами підсумкового контролю з навчальної дисципліни

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ЄКТС	
	екзамен	залік	Оцінка	Критерії
90-100	Відмінно	Зараховано	A	Теоретичний зміст курсу освоєний цілком, без прогалин, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані, усі передбачені програмою навчання навчальні завдання виконані, якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до максимального
80–89			B	Теоретичний зміст курсу освоєний цілком, без прогалин, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, усі передбачені програмою навчання навчальні завдання виконані, якість виконання більшості з них оцінено числом балів, близьким до максимального
75-79			C	Теоретичний зміст курсу освоєний цілком, без прогалин, деякі практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані недостатньо, усі передбачені програмою навчання навчальні завдання виконані, якість виконання жодного з них не оцінено мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ЄКТС	
	екзамен	залік	Оцінка	Критерії
67-74	Задовільно		D	Теоретичний зміст курсу освоєний частково, але прогалини не носять істотного характеру, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань виконано, деякі з виконаних завдань, можливо, містять помилки
60-66			E	Теоретичний зміст курсу освоєний частково, деякі практичні навички роботи не сформовані, багато передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконані, або якість виконання деяких з них оцінено числом балів, близьким до мінімального.
35-59	Незадовільно	Не зараховано	FX	Теоретичний зміст курсу освоєний частково, необхідні практичні навички роботи не сформовані, більшість передбачених програм навчання навчальних завдань не виконано, або якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до мінімального; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання)
0-34	Неприйнятно		F	Теоретичний зміст курсу не освоєно, необхідні практичні навички роботи не сформовані, усі виконані навчальні завдання містять грубі помилки, додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не приведе до якого-небудь значущого підвищення якості виконання навчальних завдань (з обов'язковим повторним курсом)

5 Із метою мотивації здобувачів до активного та якісного виконання всіх видів навчальної роботи протягом семестру до загальної підсумкової оцінки можуть бути додані заохочувальні бали. Мотивація здобувачів застосовується за умови виконання ними всіх видів навчальної роботи, які передбачені робочим навчальним планом підготовки здобувачів і робочою програмою з навчальної дисципліни.

6 За виконання індивідуальної самостійної роботи та участь у наукових заходах здобувачам нараховуються додаткові бали.

6.1 Додаткові бали додаються до суми балів, набраних здобувачем вищої освіти за поточну навчальну діяльність.

6.2 Кількість додаткових балів, яка нараховується за різні види індивідуальних завдань, залежить від їх об'єму та значимості:

- призові місця з дисципліни на міжнародному / всеукраїнському конкурсі

наукових студентських робіт – 20 балів;
– призові місця з дисципліни на всеукраїнських олімпіадах – 20 балів;
– участь у міжнародному / всеукраїнському конкурсі наукових студентських робіт – 15 балів;
– участь у міжнародних / всеукраїнських наукових конференціях студентів та молодих вчених – 12 балів;
– участь у всеукраїнських олімпіадах з дисципліни – 10 балів;
– участь в олімпіадах і наукових конференціях ХНАДУ з дисципліни – 5 балів;
– виконання індивідуальних науково-дослідних (навчально-дослідних) завдань підвищеної складності – 5 балів.

6.3 Кількість балів за індивідуальні завдання здобувача не може перевищувати 20 балів.

7 Загальна підсумкова оцінка за вивчення навчальної дисципліни не може перевищувати 100 балів. Загальна підсумкова оцінка за вивчення навчальної дисципліни визначається згідно зі шкалою, наведеною в таблиці 4.

Політика курсу:

- курс передбачає роботу в колективі, середовище в аудиторії є дружнім, творчим, відкритим до конструктивної критики;
- освоєння дисципліни передбачає обов'язкове відвідування лекцій і практичних занять, а також самостійну роботу;
- самостійна робота передбачає вивчення окремих тем навчальної дисципліни, які винесені відповідно до програми на самостійне опрацювання, або ж були розглянуті стисло;
- усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін;
- якщо здобувач вищої освіти відсутній на заняттях з поважної причини, він презентує виконані завдання під час самостійної підготовки та консультації викладача;
- під час вивчення курсу здобувачі вищої освіти повинні дотримуватись правил академічної доброчесності, викладених у таких документах: «Правила академічної доброчесності учасників освітнього процесу ХНАДУ» (https://www.khadi.kharkov.ua/fileadmin/P_Standart/pologeniya/stvnz_67_01_dobroch_1.pdf), «Академічна доброчесність. Перевірка тексту академічних, наукових та кваліфікаційних робіт на плагіат» (https://www.khadi.kharkov.ua/fileadmin/P_Standart/pologeniya/stvnz_85_1_01.pdf), «Морально-етичний кодекс учасників освітнього процесу ХНАДУ» (https://www.khadi.kharkov.ua/fileadmin/P_Standart/pologeniya/stvnz_67_01_MEK_1.pdf).
- у разі виявлення факту плагіату здобувач отримує за завдання 0 балів і повинен повторно виконати завдання, які передбачені у силабусі;
- списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних пристроїв). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування.

Рекомендована література:

1. Базова література

- 1.1. Тиньков О.М. Психологія праці : навч. посіб. Харків : ХАІ, 2018. 63 с.
- 1.2 Психологія праці та інженерна психологія: навч. посіб. для студ. денної і заочної форм навчання спеціальності 053 «Психологія» – 2-ге вид., перероб. і доп. / укладач Юрков О.С. Мукачєво : МДУ, 2018. 187 с.
- 1.3 Власова О.І., Никоненко Ю.В. Соціальна психологія організацій та управління. Київ: Центр учбової літератури, 2019. 398 с.

- 1.4 Carrie A. Bulger, Duane P. Schultz, Sydney Ellen Schultz. Psychology and work today (11th Edition). Routledge, 2020. 434 P.
- 1.5 Титаренко О.О. Соціологія: навч. посіб. Київ : ВД «Дакор», 2020. 210 с
- 1.6 Онуфрієва Л.А., Чайковська О.М. Психологія міжособистісних взаємин та комунікації : навч.-метод. посіб. Кам'янець-Подільський : Видавець Ковальчук О.В., 2021. 128 с.
- 1.7 Мазяр О.В. , Кириченко В. В. Психологія праці : модульний курс : навч. посіб. Житомир : Вид-во ЖДУ ім.І. Франка, 2014. 190 с.
- 1.8 Балабанова Л.В., Савельєва К.В. Конфліктологія : навч. посіб. Київ : Професіонал, 2019. 280 с.

2. Допоміжна література

- 2.1 Яхно Т.П., Куревіна І.О. Конфліктологія та теорія переговорів : навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2021. 168 с.
- 2.2 Соціальна психологія : навч. посіб. / Воляннюк Н.Ю., Ложкін Г.В., Винославська О.В., Блохіна І.О., Кононець М.О. та ін. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. 254 с.
- 2.3 Савчин М. Загальна психологія. Київ : ВЦ «Академія», 2020. 344 с.
- 2.4 Максименко, С.Д. Загальна психологія: навч. посіб. К. : ЦУЛ, 2018. 272 с.
- 2.5 Eugene McKenna. Business Psychology and Organizational Behaviour (6 th Edition). Routledge, 2020. 986 P.
- 2.6 Третьякова Т. М. Опорний конспект лекцій з навчальної дисципліни "Соціальна психологія" для здобувачів вищої освіти за першим (бакалаврським) рівнем спеціальності 053 "Психологія". Одеса : НУ "ОЮА", 2018. 123 с.
- 2.7 Гоцуляк Н.Є., Чеканська О.А. Данчук Ю.П. Психологія профорієнтації : навч.-метод. посіб. для студентів вищих навчальних закладів. Кам'янець-Подільський : ПП Медобори-2006, 2019. 134 с.
- 2.8 Матвійчук Т.Ф. Конфліктологія : навч.-метод. посіб. Львів : Вид-во «ГАЛИЧ-ПРЕС», 2018. 76 с.
- 2.9 Психологія праці у звичайних та екстремальних умовах : навч. посіб. / Корольчук М.С., Корольчук В.М., Миронець С.М. та ін. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2015. 651 с.
- 2.10 Ложкін Г. В., Воляннюк Н. Ю., Солтик О. О. Психологія праці. Хмельницький : ХНУ, 2013. 191 с.

3. Додаткові джерела:

- 3.1. Національна бібліотека України ім. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/node/901>.
- 3.2. Освіта.ua. Психологія. URL: <https://osvita.ua/vnz/reports/psychology/>
- 3.3. Освіта.ua. Соціологія. URL: <https://osvita.ua/vnz/reports/sociology/>
- 3.4. Бібліотека наукових праць провідних видавництв. URL: <https://link.springer.com/>; www.emeraldinsight.com/md.htm; www.interscience.wiley.com
- 3.5. Офіційний сайт державної служби статистики України [Електронний ресурс]. URL: <http://ukrstat.gov.ua>.
- 3.6. Навчальні матеріали онлайн. URL: <https://pidru4niki.com/menedzhment/>; <https://pidru4niki.com/ekonomika/>.

Розробник силабусу навчальної дисципліни, к.е.н., доц.

(підпис)

Тетяна ВОДОЛАЖСЬКА

Завідувач кафедри менеджменту, д.е.н., проф.

(підпис)

Оксана КРИВОРУЧКО